

مدیر مسئولی
ساموئل ڪ. وارژاڊيان

اوهده پر مانغانص

صاحب امتیازی
چارلس ریگز

301410 1915

ՄԵՏԱԲԵՐ

ՄԱՆԿԱՆՑ

«ԹՈՂ ՏՈՒԷՔ ՄԱՆՐ ՏՂՈՅԸ ՈՐ ԻՆՍԻ ԳԱՆ.»

ՀԱՏՈՐ ԽԴ.

ԹԻԻ 7

ՀՌՈՒԹԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Հռութայ գիրքը Աստուածաշունչին համառօտ գիրքերէն մին է։ Այդ գրքին մէջ ներկայացուած պատմութիւնը ի սկզբան տխրարոյր է, բայց յետոյ, շնորհիւ Հռութի սիրոյն եւ հաստատամտութեան, հետզհետէ զուարթ գոյն մը կ'առնէ, եւ ի վերջոյ պատմուածքը կ'ունենա

հենց չափ ուրախութիւն վախճան մը։ Մեր պատկերին մէջ կը ներկայացուի Հոռութ որ կը համբուրէ իր կեռուրը, Նոեմի, եւ կ'ըսէ, «Իմ վրաս մի իյնար որ քեզ թողում, ու քեզմէ դառնամ. քանզի ուր որ երթաս՝ հոն պիտի երթամ, եւ ուր մնաս՝ հոն պիտի մնամ. քու ժողովուրդդ իմ ժողովուրդս ըլլայ, ու քու Աստուածդ իմ Աստուածս ըլլայ, ուր որ մեռնիս՝ ես ալ հոն պիտի մեռնիմ ու հոն թաղուիմ. Տէրը ինձի այսպէս ու ասկէ աւելի ընէ, եթէ գիտ քեզմէ մահուանէ ուրիշ բան մը զատէ»։

Հոռութի կեանքէն շատ կարեւոր դասեր կրնանք սորվիլ։ Հոռութ իր օրինակով կ'ուսուցանէ մեզի ըլլալ հաւատարիմ, քաջարի, աշխատասէր եւ Աստուծոյ ապաւինող։ Բայց մեծագոյն դասը որ կը սորվինք Հոռութի կեանքի պատմութենէն այն է թէ երբ մենք հաւատարիմ եւ անձնուէր կ'ըլլանք անոնց հանդէպ որ կը սիրեն եւ կը խնամեն զմեզ, Աստուած իր օրհնութիւնը կու տայ մեզի եւ կը զործածէ զմեզ իր փառաց համար։ Հոռութ եղաւ Դաւիթի մեծ մայրը, եւ ուստի անոր սերունդէն ծնաւ Յիսուս մարմնոյ կողմանէ։

«ՇՆՈՐՀԱԿԱԼ ԵՄ»

Տղայ մը կար որ երբեք սովորութիւն չունէր «Շնորհակալ եմ» ըսելու։ Իրեն համար եղած ամենամեծ ծառայութիւնները կ'ընդունէր առանց շնորհակալութիւն յայտնելու։ Իսկ գրիչի մը կամ զմելինի մը փոխատուութեան նման բարեկամական եւ մարդասիրական փոքր արարքներու համար մտքէն ալ չէր անցնէր «Շնորհակալ եմ» ըսել։

Կը պատմուի թէ այս աղան իր այս վատ ունակութենէն բուժուեցաւ երազի մը միջոցաւ։ Գիշեր մը երազին մէջ տեսաւ որ շրջապատուած էր հարիւրաւոր պարիկներէ որոնք կը կամթէին զինքը եւ կը պոռային, «Շնորհակալ եմ ըսէ», եւ աղան ստիպուեցաւ ամէն կամթի համար «Շնորհակալ եմ» ըսել։ Յետոյ պարիկները հանեցին իրենց կօշիկները, եւ սկըսան անոնցմով հարուածներ տալ տղեկին երեսին, եւ ամէն մէկ հարուածի համար տղեկը հարկադրուած էր «Շնորհակալ եմ» ըսել։

Ապա պարիկները իրենց կօշիկները հանե-

ցին եւ զիղեցին զանոնք տախտակամածին վրայ, եւ հրամայեցին անոր որ զանոնք մաքրէ։ Այդ կօշիկները այնքան մանր էին որ տղեկին համար շատ դժուար էր իր կօշտ ու խոշոր մատներով մաքրել անոնց ամէն կողմը։ Բայց ստիպուած էր այդ դժուար աւարտել որոշուած ժամանակի մը մէջ. եւ մինչ մաքրուած կօշիկի իւրաքանչիւր ղոյզը կը յանձնէր անոր «էրոյ՛ը» պէտք էր որ ըսէր, «Շնորհակալ եմ»։

Ամէն վայրկեան պարիկները այս կողմէն եւ այն կողմէն ու ամէն կողմէ կը կանչէին տղեկը, եւ ամէն անգամ ու ամէն բանի համար ան պէտք էր որ «Շնորհակալ եմ» ըսէր։ Շարունակ հոս հոն կը վազվառէր եւ միշտ «Շնորհակալ եմ, շնորհակալ եմ», կը պոռար։

Այսպէս անոր լեզուն այնքան վարժուեցաւ «Շնորհակալ եմ» ըսելու, որ այդ բառերը կ'արտասանէր, նոյն խի երբ իրմէ չէր պահանջուէր որ շնորհակալութիւն յայտնէ։

Երբ որ արթնցաւ տղեկը, հասկցաւ որ իր տեսածը երազ էր, բայց այդ երազը այնպիսի խոր ազդեցութիւն մը ըրաւ անոր վրայ, որ անկէ ետքը ամէնէն փոքր ծառայութեան համար ալ երախտագիտութիւն կը յայտնէր, եւ երբեք չէր մոռնար «Շնորհակալ եմ» ըսել։

ՄԱՆ ՈՒ ԿԸ ԵՒ ՄԵՂՈՒՆ(*)

Մանուկ մը խոր քունի մէջ պառկած էր տանձենիի մը ներքեւ։ Անոր քնացած ատեն մեղուներու թագուհին եկաւ, եւ թռչելէ յոգնած ըլլալով՝ մանուկին ձեռքին վրայ թառեցաւ հանդէպու համար։

Տղան երբ արթնցաւ՝ թագուհի մեղուն տեսաւ։

«Խեղճ, յոգնած մեղու», ըսաւ քաղցրաբար, «քեզ պիտի չվախցնիմ. ուղածիդ չափ հանդէպ. հանդարտ պիտի կենամ»։

Գիշ յետոյ մեղուն թռաւ. բայց մանուկը լսեց ձայն մը որ կ'ըսէր.

(*) Այս յօդուածը եւ զայն լուսարանող երկու պատկերները առնուած են Օշական Նոր Ընթերցարան անունով վերջերս հրատարակուած ընթերցարաններու շարքին Բ. Գիրքէն։ Այս ընթերցարաններուն կեդրոնատեղին է Յ. Մատթէոսեան վաճառատուն, Պայպը Հառա, Կ. պոլիս։ Գիրքերն են. Օշական Նոր Քերական՝ 20 փր., Օշական Նոր Ընթերցարան, Գիրք Ա.՝ 4 դր., Գիրք Բ.՝ 6 դր.։

«Է՛, պատին կողմ բուսած կանաչ տանձր
քաղէ,
Ձի ամէնէն գեղեցիկ տանձն, իրաւ, ատ է :»

Տղան վեր նայեցաւ տան-
ձենիին վրայ ու տեսաւ
փոքր, կարծր տանձ մը, որ
բուսած էր պատին կողմը :
Այդ տանձը ուտուելիք համեղ
տանձի մը չէր նմաներ : Տանձը
բոնեց, բայց չկրցաւ կոթէն
փրցնել :

Յետոյ լսեց ձայն մը որ
կ'ըսէր .

«Նախ կաղնիին վրայի թռչունը
աղատէ,
Յետոյ պատին կողմը բուսած
տանձը քաղէ .
Ձի ամէնէն գեղեցիկ տանձն,
իրաւ, ատ է :»

Ասոր վրայ տղան ան-
տառը գնաց գտնելու համար այդ կաղնին :
Քիչ յետոյ թռչունի ձայն մը լսեց : Խեղճ թըռ-
չուն մը թակարդի մը մէջ բռնուած էր : Տղան
զմեղին հանեց թակարդին չուանը կտրելու հա-
մար . բայց նոյն պահուն լսեց ձայն մը որ կ'ըսէր .

«Ձեր թակարդին մէջի մուկը հանէ հոնկէ,
Որ կաղնիին վրայի թռչունը աղատէ .
Յետոյ պատին կողմը բուսած տանձը քաղէ,
Ձի ամէնէն գեղեցիկ տանձն, իրաւ, ատ է :»

Տղան ա'լ սովորեցաւ ձայնին ըսածները
կատարել . բայց իրեն այնպէս թուեցաւ թէ
տանձը այդչափ նեղութիւն պիտի չարժէ :

Վերը, իրենց տունը ելաւ, ուր դտաւ
մուկ մը, որ իրենց թակարդին մէջ ինկած էր :
Տղան երբ թակարդին դռնակը բացաւ՝ մուկը
անտառ վազեց անմիջապէս : Հոն իր սուր ախ-
ռանքով կտրեց թռչունին բռնուած թակարդին
չուաններէն մէկ քանին ու ծակ մը բացաւ,
ուրիշ թռչունը կրցաւ դուրս ելլել ու աղատիլ :

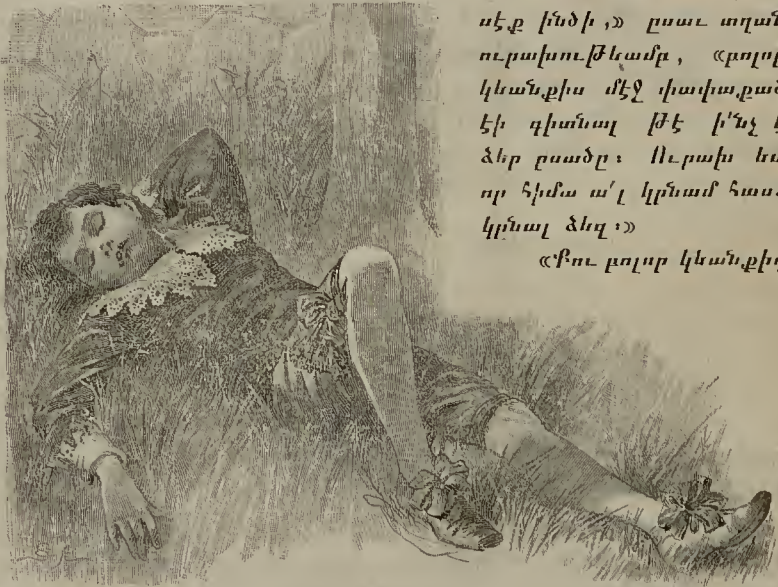
Տղան յետոյ գնաց տանձենիին քով ու
փրցուց այդ կանաչ, կարծր տանձը : Երբ յաջո-
ղեցաւ փրցնել՝ օդին մէջ հարիւրաւոր ձայներ
լսեց :

Անոնք թռչուններուն, մեղուններուն, խո-

տերուն ու ծաղիկներուն, ինչպէս նաեւ ծառե-
րուն կատարներէն սուրացող հովերուն խուլ ու
մեղմ ձայներն էին :

«Գիտեմ թէ ի՛նչ կ'ը
սէք ինձի,» ըսաւ տղան
ուրախութեամբ, «բոլոր
կեանքիս մէջ փափաքած
էի գիտնալ թէ ի՛նչ է
ձեր ըսածը : Ուրախ եմ
որ հիմա ա'լ կրնամ հաս-
կրնալ ձեզ :»

«Բու բոլոր կեանքիդ

մէջ պիտի գիտնաս թէ ի՛նչ կ'ըսենք մենք,»
ըսաւ առաջին ձայնը, «որովհետեւ դուն
ա'լ սորվեցար կեանքի մեծ դասը : Ամէն
անգամ որ ուրիշի մը օգնութեան հասնիս,

ա'լ աւելի կը սորվիս այս դասը : Ասկէ
ետքը որչափ մեծնաս այնչափ դիւրին պիտի
գտնես հասկնալ : Իւրաքանչիւր պարտականու-

թիւն, զոր կը կատարես, աւելի պիտի դիւրացնէ յաջորդ պարտականութիւնը:»

Յետոյ մանուկը իր տունը գնաց. թէեւ կեանքը առաջուանին յար եւ նման կ'երեւար, բայց հիմա անտառներն ու հովերը կը խօսէին իրեն, ու ա'լ ինքզինքը բնաւ մենաւոր ու ապերժանիկ չէր զգար:

Տղան թէեւ մոծցաւ եւ իմաստուն ու մեծ մարդ մը եղաւ, բայց բնաւ չմոռցաւ այն դասը, զոր սորված էր մանկութեան ատեն:

ԷՇԸ ԵՒ ԱՂԸ

Անգամ մը վաճառական մը իր իշուն հետ ճամբայ ելաւ ծովեզերքէն բեռ մը աղ բերելու համար: Այս ճամբորդութիւնը կատարելու համար հարկ էր անցնիլ շատ մը բլուրներու վրայէ եւ գետակներու մէջէն: Ծամբան նեղ եւ ժայռուտ էր: Վաճառականը աղը լեցուց երկու խոշոր պարկերու մէջ, եւ զանոնք կապեց իշուն կոնակը:

Օղը տաք էր, եւ էշը շատ ծանր կը գտնէր իր բեռը: Խեղճ անասունը գլուխը կախած եւ շատ յամբ քայլերով կը յառաջանար:

Քիչ մը վերջը էշը եւ իր տէրը հասան գետակի մը եզերքը: Կամուրջ չկար, նեղ տախտակ մը միայն դրուած էր գետակին մէկ կողմէն միւսը՝ հետիոտն անցորդներու համար: Վաճառականը անցաւ այդ տախտակին վրայէն: Իսկ էշը միւրճեցաւ գետակին մէջ, եւ ջուրը ճիւղքելով սկսաւ դէպի դիմացի եզերքը երթալ: Գետակին ճիւղ մէջտեղը մեծ քար մը կար: Էշը չտեսաւ զայն, եւ ոտքը զարկաւ անոր, եւ դայթեցաւ ու ինկաւ ջուրին մէջ՝ իր կոնակին վրայ գտնուած երկու պարկովը միասին:

Էշը շատ դժ մնաց այս անկումէն, վասն զի, երբ ջուրէն դուրս ելաւ, տեսաւ որ իր բեռը շատ թեթեւցած էր:

Քիչ մը անդին էշը եւ իր տէրը հասան ուրիշ գետակի մը: Էշը այս անգամ առանց սպասելու որ ոտքը քարի զարնուի ու ինչայ, իր յօժար կամքովը գետակին մէջտեղը պառկեցաւ: Էշը իմաստուն ըլլալ սկսած էր:

Այս անգամ այնչափ շատ աղ հալեցաւ ջուրին մէջ որ վաճառականը շատ բարկացաւ,

եւ ստիպուեցաւ վերստին ծովեզերք երթալ նոր բեռ մը աղ բերելու համար:

Ծամբան վաճառականը պայծառ խորհուրդ մը ունեցաւ: Լաւ կերպ մը գտնելու էր էշը իր այս գէշ ունակութենէն բուժելու համար:

Երբ ծովեզերք հասան, վաճառականը պարկերը սպունգով լեցուց, եւ զանոնք իշուն բեռցուց: Ապա էշը եւ իր տէրը ճամբայ ելան տուն վերադառնալու համար:

Էշը ինքնիրեն կ'ըսէր, «Բեռս այս անգամ ճիշտն էր թէ թեւ է», եւ զուարթօրէն ուստոսեւ լով կը քալէր: Վերստին մօտեցան գետակին: «Ահ, ես հիմա բեռս աւելի պիտի թեթեւցնեմ», ըսաւ էշը իւրովի, եւ գետակին մէջտեղը պառկեցաւ:

Բայց այս անգամ էշը տեսաւ թէ իր բեռն այնքան ծանրացած էր որ շատ դժուար էր ոտք ելնելը: Վաճառականը օգնեց անոր եւ էշը վերջապէս ելաւ կանգնեցաւ ու սկսաւ քալել: Բայց շատ ապերժանիկ էր ան: Զուրը կը կաթիլէր իր երկու կողմէն, եւ այդ պատճառաւ իր ապերժանկութիւնը կ'աւելնար:

Էշը իր այդ փորձառութիւնէն օգտուելով ըսաւ ինքնիրեն, «Այսուհետեւ անգամ մըն ալ ջուրին մէջ պիտի չպառկիմ»:

Անգամ մըն ալ վաճառականը ծովեզերք տարաւ իր էշը, եւ պարկերը լեցուց աղով: Այլ եւս էշը աւելի իմաստուն եղած էր, եւ աղը ապահովապէս տուն տարաւ:

ՔԱՔԱՕ

Քաքաօն հիմա Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ առ հասարակ կը գործածուի իբրեւ թէյի ու սուրճի նման սովորական ըմպելի մը: Մեր ընթերցողներէն գէթ ոմանց ծանօթ ըլլալու է այս անորոշանաւ եւ աննորոշ ըմպելին, եւ անշուշտ շատ աւելի մեծ թուով տղայոց ծանօթ է շօջառայի այն քաղցրահամ սննդիկները որոնք քաքաօյէ կը շինուին:

Թէ՛ քաքաօյի փոշին եւ թէ՛ շօջառայի տարբեր տեսակները կը պատրաստուին քաքաօյի ծառին պտուղին սերմերէն:

Այս ծառին բնիկ երկիրն է Մեքսիկոյ եւ Հարաւային Ամերիկայի արեւադարձային սահ-

ՔԱՔԱՕԻ ԵՄԱՌԸ

մանները, բայց հիմա կը մշակուի ան շատ մը տաք երկիրներու մէջ:

Քաքաօյի ծառը շատ մեծ բարձրութիւն չունի, և քիչ անգամ 20 ոտքէն աւելի բարձր կ'ըլլայ: Տերեւները մեծ, ողորկ, փայլուն և երկար ձուածեւ են ու սրածայր: Ծաղիկները փոքր են և փունջ փունջ կ'երեւին ծառին գլխաւոր ոստերուն

և բունին վրայ: Ծաղիկի իւրաքանչիւր փունջէ մէկ պտուղ յառաջ կու գայ: Քաքաօյի պտուղը, ինչպէս կը ցուցուի պատկերին մէջ, ձուածեւ է, և ունի 7-10 մատ երկայնութիւն և 3-4 $\frac{1}{2}$ մատ տրամագիծ: Կարծր, անհարթ և կաշեման կեղեւով մը չորացած է, և անոր ներքին մասին մէջ կը գտնուին հինգ խորշեր, որոնց իւրաքանչիւրին մէջ 5-12 սերմեր շարուած են:

Այս սերմերը կը չորցուին, կը խորովուին, կը փշրուին և ուրիշ կարգ մը գործողութիւններու կ'ենթարկուին՝ քաքաօյի փոշին պատրաստելու համար:

Քաքաօյի ծառը տարին երկու անգամ պտուղ կու տայ:

ԿԱՅ ՏԵՂ ՄԸ ՈՒՐ ԶԱՅՆ ՉԼՍՈՒԻՐ

Մեր երկրագունտը չորացածով մթնոլորտէն անդին ձայն գոյութիւն չունի, և չկրնար գոյութիւն ունենալ, վասն զի առանց օդի կարելի չէ որ ձայն ըլլայ: Ամէնքս ալ գիտենք որ եթէ առանց օդի մնայինք, պիտի չկրնայինք չունչ առնել տալ և պիտի մեռնէինք, բայց թերեւս շատեր չեն գիտեր թէ առանց օդի՝ կարող պիտի չըլլայինք լսել: Իրողութիւն է թէ ձայն լսելու համար անհրաժեշտ է որ օդ գոյութիւն ունենայ:

Ձայնը յառաջ կու գայ օդին ալիքներուն մարդկային ականջին թմբուկին բաղխելէն: Մենք չենք կրնար տեսնել այդ ալիքները, վասն զի օդը թափանցիկ առարկայ մ'է, և ոչ ալ կրնանք ձեռքով շօշափելով զգալ անոնց դա-

յութիւնը, վասն զի անոնք շատ փոքր և թեթեւ են: Բայց ականջին թմբուկը շատ զգայուն է, և անմիջապէս կը սկսի թրթռալ երբ որ օդի ալիքներ կը բաղխին անոր, և երբ թմբուկը կը թրթռայ, մարդ ձայն կը լսէ:

Օդային ալիքներու գոյութեան մասին բնաւ կասկած չկայ, վասն զի գիտուններ կարող են զած են չափել անոնց մեծութիւնը, և գիտեն թէ ո՞րքան երկայն են անոնք և ի՞նչ արագութեամբ կը շարժին: Դիւրին է մտքի առջեւ պատկերացնել այս ալիքներու կազմութեան եղանակը: Ինչպէս որ երբ քար մը նետենք լճակի մը մէջ, ալիքի շրջանակներ յառաջ կու գան, նմանապէս երբ զանգակի մը կը զարնենք, զանգակը կը թրթռայ և անոր թրթռացող մասերը կը բաղխին զայն շրջապատող օդին, և կ'արտադրեն օդի ալիքներ:

Շատ դիւրին է փորձով ապացուցանել թէ առանց օդի կարելի չէ որ ձայն լսուի: Եթէ զարթուցիլ ժամացոյց մը դնենք մեծ շիշի մը մէջ, և յետոյ օդահան դործիքով շիշին մէջ գտնուած օդը պարպենք, կարող պիտի չըլլանք զարթուցիլին զանգակին ձայնը լսել, և նոյն իսկ ժամացոյցին թիք թաքն ալ պիտի չլսենք:

Օդը կը տարածուի երկրի մակերեսէն մինչեւ իբր երկու հարիւր մղոն բարձրերը միայն: Եւ ուստի մթնոլորտին վերնագոյն սահմաններէն անդին ամբաւ միջոցին մէջ միլիոնաւոր միլիոնաւոր մղոններով տեղ բացարձակ լուծութիւն պէտք է տիրէ: Եթէ կարելի ըլլար մեզի օդին մէջէն վեր վեր բարձրանալ, և հասնիլ օդի խաւերէն անդին գտնուած սահմանները, և եթէ կարելի ըլլար մեզի տարիլ հոն, պիտի չկրնայինք իրարու ձայն լսել: Եւ եթէ ճիշդ մեր մօտիկը ահագնագործ որոտուններ տեղի ունենային, ոչ մէկ ձայն պիտի հասնէր մեր ականջին: Կայծակին լոյսը պիտի տեսնէինք, բայց որոտում պիտի չլսէինք: Զարմանալի իրողութիւն մ'է թէ նուազի, որոտումի, խնդուքի կամ լացի ձայներ և մարդկային խօսքեր կրնան լսուիլ մեր երկրագունտին մակերեսին վրայ միայն, և թէ օդին սահմաններէն անդին ահաւոր լուծութիւն կը տիրէ:

ԿԱՏՈՒՆ ԵՒ ՄԿՆԻԿՆԵՐԸ

Ատենոք երեք մկնիկներ կը բնակէին հին անտուկի մը մէջ :

«Նոր տուն մը պիտի շինեմ», ըսաւ մկնիկներուն ամէնէն մեծը, որուն անունն էր Ռըս :

«Նոր տուն մը պիտի շինեմ», ըսաւ միւս մկնիկը, որուն անունն էր Ֆրէս :

«Ես ալ նոր տուն մը պիտի շինեմ», ըսաւ երրորդ մկնիկը, որուն անունն էր Մըս :

«Ես տունս չոր խոտէ պիտի շինեմ», ըսաւ Րըս, որ ցուրտ տունը չէր սիրեր :

«Ես ալ տունս թուղթէ պիտի շինեմ», ըսաւ Ֆրէս, որ զիւրերը չափ կը սիրէր :

«Իսկ ես իմ տունս կղմինտրէ պիտի շինեմ», ըսաւ Մըս, որ բաւական խելացի մկնիկ մըն էր :

Ու այսպէս երեք մկնիկները իրենց տուները շինեցին :

Օր մը Տիկին Կատուն այդ կողմերը պարտեկու եկաւ ու մկնիկներուն շինած երեք տունները տեսաւ :

Տիկին Կատուն շատ քաղաքավար ծեր կատու մըն էր : Այս պատճառով ան առաջին անգամ առաջին տունին դուռը դարկաւ :

«Պարոն Րըս, կը հաճի՞ք զիս ներս ընդունիլ», հարցուց Տիկին Կատուն :

«Ոչ, ոչ», պատասխանեց Րըս, «քեզ չեմ կրնար ներս ընդունիլ» :

Տիկին Կատուն խելացի ծեր կատու մըն էր, իր կակուղ թաթը չոր խոտին վրայ դրաւ ու խեղճ Րըսը բռնեց :

Յետոյ գնաց միւս տունը :

«Պարոն Ֆրէս, կը հաճի՞ք զիս ներս ընդունիլ», ըսաւ Տիկին Կատուն :

«Ոչ, ոչ», ըսաւ Ֆրէս, «Քեզ չեմ կրնար ներս ընդունիլ» :

Բայց Տիկին Կատուն իր ընկերքը դիտէր : Ան իր թաթը երկնցուց թուղթէ դուռին մէջէն ու բռնեց խեղճ Ֆրէսը :

Վերջապէս գնաց միւս տունը :

«Պարոն Մըս, կը հաճի՞ք զիս ներս ընդունիլ», ըսաւ նորէն Տիկին Կատուն :

«Այո, եւ շատ սիրով», ըսաւ Մըս, «Բայց քիչ մը սպասեցէ՛ք որ պատրաստուիմ» :

Տիկին Կատուն նստաւ ու սպասեց : Կը խընդար մկնիկին անխելքութեան վրայ, երբ կը խորհէր թէ Մըս փառաւոր ընթրիք մը պիտի ըլլար իրեն :

Երբ բաւական սպասեց՝ ձանձրացաւ :

«Կրցա՞ք պատրաստուիլ, Պարոն Մըս», հարցուց անհամբեր Տիկին Կատուն :

«Ոչ, դեռ չկրցայ», պատասխանեց Մըս : Կատուն քիչ մը ետքը սկսաւ աւելի ուժով զարնել Մըսի տունին դուռը :

«Ալ ներս պիտի գամ, Պարոն Մըս», ըսաւ Տիկին Կատուն :

«Շատ աղէկ, հրամեցէ՛ք, եթէ կ'ուզէ՛ք», ըսաւ Մըս, բայց դուռը չբացաւ :

Տիկին Կատուն շատ աշխատեցաւ դուռը բանալ :

Յետոյ փորձեց տունը փլցնել. երբ չյաջողեցաւ՝ ուզեց համոզել Մըսը որ դուրս ելլէ : Վերջապէս բարկութենէն բերնին եկածը խօսեցաւ Մըսին :

Բայց Մըս բնաւ կարեւորութիւն չտուաւ անոր խօսածներուն ու իր հանդիսար չվրդովեց : Իր տունին խոր մէկ անկիւնը քաշուեցաւ, ուր աղուոր քուն մը քաշեց :

ՄԵՐ ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓԸ

Կեցցէ՛ ամառնային արձակուրդը :

Սիրելի աղաք, ամէնքդ ալ ինծի հետ կը ձայնակցի՞ք եւ բարի գալուստ կը մաղթէ՞ք ար-

ձակուրդի օրերուն, կամ թէ արդեօք ձեռք մանք կը փափաքին որ ամբողջ ամբան միջուցին ալ շարունակեն դպրոց երթալ:

Ամերիկայի մէջ կան «Արձակուրդի դպրոցներ», եւ «Ամառնային դպրոցներ», եւ փափաքողներուն պատեհութիւններ կը տրուին ուսանելու ամառնային արձակուրդի օրերուն մէջ ալ: Բայց անոնք որ այս դպրոցներուն մէջ կ'ուսանին, այնպիսիներ են որ տարւոյն ուրիշ եղանակներուն մէջ կարող չեն եղած դպրոց երթալ, եւ ընդհանրապէս չափահաս անձեր են:

Մանչեր ու աղջիկներ Ամերիկայի մէջ կ'ուսենան վրանաքանաքան շրջան մը ամբան միջոցին: Տղաքներու խումբեր կը յանձնուին դեռահասներու համար սէր տաճող բարի եւ խելացի անձերու խնամքին, եւ մէկ կամ երկու ամիս այս խումբերը բացօդեայ վայրերու մէջ վրաններու տակ ժամանակ կ'անցնեն: Այս միջոցին ամէն տեսակ խաղեր զուարճութիւններ տեղի կ'ունենան, բայց միեւնոյն ժամանակ տղաք կը սորվին շատ մը օգտակար բաներ, եւ իրենց առողջութիւնը եւ ոյժը աւելցնելով՝ կը պատրաստուին յառաջիկայ դպրոցական տարւոյն համար:

Մանչեր ու աղջիկներ իրարմէ զատ տեղեր վրաններու տակ կը բնակին: Եւ այդ միջոցին անոնք կը սորվին կրակ վառել, լողալ, ձուկ եփել եւ ուրիշ պարզ կերակուրներ պատրաստել՝ առանց կանոնաւոր խոհանոց ունենալու: Երկայն պտոյտներ կը կատարեն, եւ ամէն օր օրուան մէկ մասը կը նուիրեն հետաքրքրական եւ նոյն ատեն օգտակար, գիրքեր կարդալու, եւ երբ գիշերը վրայ կը հասնի, «վրանաբնակ»ները կը հաւաքուին իրենց վառած կրակին շուրջ եւ պատմութիւններ կ'ընեն իրարու, կամ կ'երգեն, եւ կամ կ'ունկնդրեն իրենց խումբին պետին ուղերձներուն՝ բնագիտական կամ բարոյական նիւթերու վրայ:

Կը տեսնեմ որ ամէն երկրի մէջ հետզհետէ աւելի մեծ ուղադրութեան առարկայ կ'ըլլան դեռատիները, եւ շատ իմաստուն բան մ'է այս, վասն զի, դժբաղ, մանչեր եւ աղջիկներ, պիտի ըլլաք ապագային մարդերը եւ կիները: Ասիկա նոր խորհուրդ մը չէ, բայց պէտք է միտք պահուի առեւտրական Միւնչ եւ դեռատի աղջիկ մ'էի, տղայոց համար ամառնային վրանաբնակութիւնն անձանթ էր: Տղաքներն ամառ ա-

տեն վրաններու տակ բնակեցնելու այս սովորութիւնը մէկ մասը կը կազմէ այն շարժումին որուն նպատակն է այսօրուան տղաքներէն յառաջ բերել մաքուր, քաջառողջ եւ բարի մարդեր ու կիներ:

Ես անձնապէս համոզուած եմ թէ փոխառութիւնը կարեւոր միջոց մ'է հանգչեղու եւ կազդուրեղու համար: Ըսել չեմ ուզեր թէ անհրաժեշտ է որ մարդ թողու իր բնավայրը եւ ուրիշ տեղ մը բնակի, կամ մէկ տունէ մը ուրիշ տուն մը փոխադրուի: Կարելի է այլեւայլ փոքր միջոցներով փոփոխութիւններ մտցնել մեր սպրեկու եղանակին մէջ: Այս մասին ամէն մարդ պէտք է իր վիճակին եւ պարագաներուն համեմատ շարժի: Ամբողջ ձմեռուան միջոցին դուք զբաղեցաք ձեր դասերը պատրաստելով դպրոցին մէջ կամ տունը: Հիմա առէք շահեկան գիրք մը եւ դացէք ծառի մը տակ նստեցէք ու կարդացէք: Եթէ ձեր տան քով պարտէզ մը ունիք, հարցուցէք ձեր մայրին թէ կրնա՞ք օգնել իրեն որ ճաշի սեղանը պատրաստուի պարտէզին մէջ, որպէս զի օրուան մէջ դոնէ մէկ անգամ բացօդեայ ճաշ ընէք: Եւ օր մը, եթէ շատ բարի ըլլաք եւ արժանի համարուիք քաջառիկ զուարճութիւն մը ունենալու, թերեւս ձեր մայրը կէս օրուան ճաշը սակառի մը մէջ պիտի դնէ եւ զձեզ պիտի տանի ձեր բնակավայրին շրջակաները գտնուող բացօդեայ աղուոր տեղ մը՝ օրը հոն անցնելու համար: Այդ պարագային, դուք կրնաք այնպէս ձեռագնել թէ ձեր մայրը ձեզի հիւր եկած է: Թող ան տեղ մը նստի, եւ զիրք կարդալով կամ բան մը հիւսելով զբաղի, մինչ զուք կէս օրուան ճաշի սեղանը կը պատրաստէք անոր համար: Այս տեսակ դաշտային խնճոյք մը ամէնուն համար ալ շատ հաճելի փոփոխութիւն մը պիտի ըլլայ:

Ձմրան միջոցին իմ սովորութիւնս էր ձեզի ուղղած իմ այս նամակներս գրել գիշեր ատեն քերմոցին քով նստած՝ իմ փոքրիկ աղջիկներու քնանալէն յետոյ: Իսկ այս նամակը կը գրեմ առտուն կանուխ մեր տան փոքր պարտապին (քերատա) վրայ նստած, ուր քանի մը տունկեր եւ ծաղիկներ կան: ճիշդ իմ գլխուս վերեւ թռչուն մը կը գեղգեղէ, եւ քաղցր գեփիւն մը կը փչէ: Այսպէս կը տեսնէք թէ մարդ կրնայ հաճելի փոփոխութիւններ ունենալ նոյն իսկ քաղաքի տան մը մէջ, որուն պար-

տէղը հազիւ թաշկինակի մը մեծութիւնն ձամբ կերպ մը խորհիլ, բայց իմ փափաքս է ունի:

Ես շատ անգամ օգտփոխութիւն ըրած եմ. երբեմն լեռներու մէջ, երբեմն գիւղի մէջ, երբեմն ծովափերէն ահա մը, բայց ամէնէն աղէկն այն էր զոր ունեցայ իմ փոքր աղջիկ մը եղած ժամանակս: Պիտի չըսեմ թէ քանի տարի առաջ էր այդ, վասն զի եթէ ըսեմ, վախճում թէ զիս փոխանակ բարեկամութիւն կոչելուս մեծ լայն պիտի անուանէք: Ամբաստ օր մը հայրս դուրս հանեց մեր ձին եւ զայն լծեց կառքին, մայրս ծրարներու մէջ զրաւ կարգ մը անհրաժեշտ հարգեր ձեռնարկեց եւ քիչ մը ուտելիք: Յետոյ փոքր կղկղայրս եւ ես ծնողքին հետ նըստանք կառքը եւ ճամբայ ելանք՝ կառքով կրկայն ուղևորութիւն մը ընելու: Կառքը արագ կամ դանդաղ կ'երթար ճիշտ ինչպէս որ մեր ձին ուզէր:

Երբեմն կանգ կ'առնէինք գետակի մը քով եւ քիչ մը չոր բան կ'ուտէինք, եւ կամ ճամբուն քով աճող տունկերէ վայրի պտուղներ կը քաղէինք: Երբ սր գիշերը վրայ կը հասնէր, այդ օրուան համար մեր ճամբորդութիւնն աւարտած կը համարէինք, եւ զրամ վճարելով մեզի համար ընթրիք եւ գիշերուան օթեւան մը կը հայթայթէինք: Ընդհանրապէս գիշերները կ'օթեւանէինք ագարակատան մը մէջ, ուր ագարակի յատուկ ախորժահամ եւ թարմ ուտելիքները կը գտնէինք, եւ ուր մեզի շատ սիրալիւ ընդունելութիւն մը կ'ըլլար: Յաջորդ առաւօտ, գիշերուան հանգիստէն յետոյ կաղցրորուած, կանուխ ճամբայ կ'ելէինք, եւ այս կերպով երկու շաբաթ շարունակեցինք կառքով տեղէ տեղ ճամբորդել: Ասիկա կատարեալ փոփոխութիւն մը եղաւ մեզի համար: Ամէն վայրէկան նոր բան մը տեսանք, եւ ամէնքս ալ շատ օգտուեցանք եւ մտքով ու մարմնով առողջացանք եւ զօրացանք:

Կը յուսամ որ շատերնիդ պիտի պատմէք ինծի թէ ինչպէս անցուցիք ձեր արձակուրդը: Անձառեք մի ըլլաք, աշխատեցէք որ ձեր հայրն եւ մայրն ալ արձակուրդի այս օրերուն մէջ փոփոխութիւններ ունենան: Այն ատեն ձեր արձակուրդը աւելի հաճելի պիտի ըլլայ ձեզի:

Ձեզի միջոցներ պիտի չթելադրեմ, վասն զի ամէնքդ ալ խելացի էք, եւ կրնաք ան-

լիւ ձեր ըրածներուն վրայ, եւ շուտ:

Անկեղծ սիրով

ՋԵՐ ԲԱՐԵԿԱՍՏՈՒՇԻՆ

ՄԱՅԻՍԻ ՀԱՆԵԼՈՒԿԻՆ, ՊԱՏԱՍԽԱՆՐ

Այն «փառաւոր տուն» անհիմն՝ եր
Նոյեան տապալան, որ մեզն ունեւ
Ամեն տեսակ շնչաւորներ՝
Ջրհեղեղէն որ ազատէ:
«Բանքերն յիշեալ առանց խօսի»
Հաւատարմ մի աղաւնի,
«Եւ իր նամակն առանց զրի»
Տերեւ մըն եր ձիւքնի:

Ֆիլիպ:

Դ. Ա. ԿԵՏԻԿԵԱՆ

Դ. Ա. Կէտիկեանէ զատ, որ մեզի զրկած է սոյն ոտանաւոր պատասխանը, Մալիսի հանելուկը ուղիղ կերպով լուծած են նաեւ հետեւեալները. —

Կ. Պոլիս, Վահէ Յ. Անդրէասեան, Արշակ Մ. Մարգարեան, Յովհաննէս Իշխէճեան, Ռօզա Յովհաննէս, Նիկոլիդիս, Ա. Հոսիսիմէ Յ. Խուլպիկեան, Եւգինէ Ռ. Կարազեան: Պիլեմիս, Համբարձում Մորճիկեան, Եղուարդ Մ. Մորճիկեան, Տիգրան Մորճիկեան, Չորոտ, Արաշամ Յ. Տատրեան: Ամասիս, Արմենակ Շիրինեան:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Առաջինս է պսուղի մեզ, նաեւ պարի,
Երկրորդս է ջրհորի մեզ, նաեւ փարի,
Երրորդս է անգուրի մեզ, նաեւ սուրի,
Չորրորդս է կասուրի մեզ, նաեւ հուրի,
Հինգերորդս է ոստորի մեզ, նաեւ սանի,
Վեցերորդս է անձրեւի մեզ, նաեւ գլանի,
Երբ այս վեցը շարեւ կարգով,
Կազմես փաղափ մը մեծագով,
Ուր ջերմուկներ կան, եւ այս մեր
«Մանկանց»ին ալ ընթերցողներ:

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Թիւ 27, Ֆինանսըլար եօզուշու, Կ. Պոլիս

